

5. INNOVATÍV PROGRAM

Lokális közösségépítés, közösségi színtér építése, funkciókkal való megtöltése, a vidék megtartó képességének erősítése az orfűi térségben

“Humán szolgáltatások fejlesztése
térégi szemléletben a Pécsi kistérségben”
EFOP-1.5.2-16-2017-00037
2018.

Készítette:

Megrendelő:

Pécs és Környéke Szociális
Alapszolgáltatási és Gyermekjóléti
Alapellátási Központ és Családi
Bölcsőde Hálózat

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalomjegyzék

1. Az innovatív program célja	1
2. Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása	2
3. Célok	4
4. Célcsoport.....	5
5. Tervezett Programelemek.....	6
5.1. Egészségfejlesztési programok.....	6
5.2. Közösségfejlesztési folyamatok generálása, folyamatkövetése.....	9
5.3. Helyszín biztosítása civil szervezetek és vállalkozások számára.....	13
5.4. A lakosság és a vállalkozások információkhoz való hozzájutásának elősegítése	17
6. Kapcsolódások más helyi programokhoz	19
7. Tervezett intézkedési terv: tevékenységek és résztvevők, időbeli ütemezés, valamint a tervezett költségigény megvalósulás esetén	21
8. Felhasznált irodalom	23

Lokális közösségépítés, közösségi szintér építése, funkciókkal való megtöltése, a vidék megtartó képességének erősítése az orfűi térségben fejlesztő komplex innovatív program

Egészségfejlesztési programok, közösségfejlesztési folyamatok generálása, folyamatkövetése, helyszín biztosítása civil szervezetek és vállalkozások számára, a lakosság és a vállalkozások információkhoz való hozzájutásának elősegítése

---

A program a „Humán szolgáltatások fejlesztése térségi szemléletben, a Pécsi kistérségben” című, EFOP-1.5.2-16-2017-00037 azonosítószámú támogatási kérelem részeként készült el.

1. Az innovatív program célja

A Pécsi járás területén az országos tendenciához hasonlóan gondot okoz a népesség csökkenése, a fiatalok elvándorlása, valamint a lakosság elöregedése. A fiatalok számára a lehetőségeik bővítése, valamint az életminőségük fejlesztése jelentene segítséget. Az idős népesség magas aránya a szociális és az egészségügyi ellátórendszert is kihívás elé állítja, mely a szolgáltatások bővítésével, a szakemberek képzésével és továbbképzésével küzdhető le. A munkanélküliség is komoly problémát okoz a területen, a hátrányos helyzetű rétegek számának növekedését, valamint az elszegényedést hozza magával. A pályakezdők munkanélkülisége fontos probléma, a vállalkozói kultúra nem alakult ki, kevés az innovatív, atipikus foglalkoztatási megoldás. A helyi természeti és kulturális értékek igen kedvezőek, azonban az erre alapuló turisztikai attrakciók, idegenforgalmi szolgáltatások fejlesztése szükséges lenne.

A közösségi terek fejlesztése, az együttműködésre ösztönző szabadidős programok nyomán javulhatna a helyi közösségek együttműködése, mely fontos elem a tervezett problémák orvoslásához, a fejlesztések megvalósításához.

A szükséges lépések egyik pozitív eredménye lehetne a hátrányos helyzetű csoportok integrációjának előmozdítása, a társadalmon belüli egyenlőtlenségek mérséklése, valamint a helyi igények artikulálása és a hatékonyabb helyi fejlesztések ösztönzése. Ennek következtében nőne a települések megtartó ereje és mérséklődne az elvándorlás, ami a demográfiai és a gazdasági mutatókra is pozitív hatással lenne.

Ebben a programban az integrált szolgáltatásokat megvalósító közösségi ház koncepció (IKSZT) átgondolását és az orfűi régióra történő újszerű adaptálását mutatjuk be. Az integrált közösségi és szolgáltató képes a helyi igényekre, szükségletekre épülően, fenntartható módon kiszolgálni egy települést, és annak vonzaskörzetét. Az újszerű elemekkel való feltöltés, a helyben elérhető szolgáltatások minőségi és mennyiségi bővítése innovatív és magas hozzáadott értékű.

2. Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

A település működtetésével, gazdálkodásával, fejlesztésével kapcsolatos irányítást Orfű község Képviselő- testülete látja el, melynek tagja a polgármester is, aki a döntések végrehajtásáért felelős. A testület Szervezeti és Működési Szabályzatában rögzíti, hogy ülései nyilvánosak, azokat minden hónap utolsó hétfői napján tartja. A testület tagjai képviselői fogadóórát is tartanak a lakosok számára szintén havonta, minden második keddi napon, melyeken sok esetben előre meghatározott témakörben, szakemberek bevonásával történik egy-egy probléma megvitatása. A testületet a Möt. kötelezi, hogy minden évben legalább egy alkalommal előre meghirdetett napirend szerint közmeghallgatást tartson, mely szintén alkalmas arra, hogy a lakosság a település vezetői, és a közszolgáltatásokat végző szervek képviselői felé a kérdéseit feltegye, a problémákat jelezze.

Fontos színterei a helyi közéletnek a civil szervezetek, amelyek a környezeti értékek megóvására, a helyi sport- és kulturális élet, a közbiztonság és a turizmus fejlesztésével kapcsolatos feladatok szervezésére jöttek létre; szociális jellegű kérdésekkel foglalkozó egyesület létrehozására kezdeményezés még nem volt.

(Helyi Fejlesztési Stratégia, 2016)

Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés Orfű községben

A településen egy háziorvosi szolgálat működik, fenntartója az önkormányzat. Mivel külön házi gyermekorvos által ellátott szolgálat nincs, ezért a felnőtt és a gyermek betegek ellátását egyaránt végzi. A védőnői szolgálat biztosított, a gyógyszertár a hét minden munkanapján, a háziorvos rendelési idejével megegyezően tart nyitva. A szűrővizsgálatokat különböző – többnyire pécsi – intézményekben, vagy a háziorvos –vagy az önkormányzat - által helyben szervezett szűréseken veheti igénybe a lakosság. A járóbeteg-szakellátásra, és a fekvőbeteg ellátásra általában a pécsi kórházakban kerül sor. A településen magánvállalkozásban működik egy fogorvosi rendelő.

A jól felszerelt orvosi rendelőnek (EKG, holter, stb.), valamint a Pécsi Kistérség által szervezett kistérségi laborszolgáltatásnak köszönhetően a cardio-vaszcularis betegségek felfedezése, és a megfelelő kezelés elkezdése már korai stádiumban megtörténhet. A lakosság összetételében sok a volt bányász, építőipari és mezőgazdasági dolgozó, ezért a csontváz, izomrendszer, kötőszövet megbetegedései nagy gyakorisággal fordulnak elő.

A fejlesztő és rehabilitációs ellátásokhoz a lakosság a különböző pécsi szakintézményekben jut hozzá, de vannak olyan – külön műszerezettséget nem igénylő – ellátások is, amelyeket a háziorvos is el tud végezni. Szükség esetén a település tornatermében gyógytornász szakember tart mozgásterápiás fejlesztő órát. A falugondnok segíti a kezelésekhöz való hozzájutásban azokat, akik önmaguk nem tudják megoldani Pécsre történő beutazásukat.

(Helyi Fejlesztési Stratégia Orfű)

Az Integrált közösségi szolgáltató terek szerepe a közösségfejlesztésben

Integrált közösségi és szolgáltató terek – számos néven – évek óta működnek már Magyarországon. Van olyan település, ahol közösségi házként vagy faluházként ismerik ezen helyeket van, ahol a korábbi művelődési ház vagy a könyvtár tölti be a funkciót, több településen a teleház vagy az eMagyarország pont vállalja ezt. Egy közös mindezekben: az integrált, komplex feladatellátást szolgáló, az emberek találkozását biztosító „közösségi térszerkezet” keretében, egymásra épülve, egymást felerősítve teszik elérhetővé és hozzáférhetővé a lakosságot érintő közszolgáltatások, továbbá az üzleti és civil szféra kezdeményezéseit.

Az integrált közösségi és szolgáltató tér elnevezés nem egy intézményformát, hanem egy szemléletet, egy modellt jelöl. Ezek térszerkezetükkel, eszközeikkel keretet biztosítanak minden ágazat, szakterület számára, hogy közszolgáltatásait hozzáférhetővé tegye a vidéki településeken és térségekben; szolgáltatósszervezési modell, amely hozzájárul az egyes (köz)szolgáltatások fenntarthatóságához, szakmai és finanszírozási szinergiájuk megteremtéséhez.

Mindemellett közösségi tér is, amely befogadja a helyi közösségi indíttatású, illetve közösségi célú kezdeményezéseket, folyamatokat, az ott dolgozó szakember pedig támogatja, bátorítja azokat.

(Integrált közösségi és szolgáltató terek Módszertani kézikönyv)

3. Célok

Az országos helyzethez hasonlóan Baranya megyében is nagy eltérések mutatkoznak a központi és a periférián elhelyezkedő települések közt. Ezek a különbségek a jövedelmekben, lehetőségekben és a fejlesztésekben is megmutatkoznak. Jelen projekt egyik közvetlen célja a mikrotérség konszenzuson alapuló humán fejlesztési stratégiájának megvalósítása, a települési identitás erősítése, az erőforrások aktivizálása és fejlesztése, az állampolgári aktivitás növelése és partneri együttműködések generálása.

A projekt a megvalósulásával szeretné közösségbe kövácsolni a kistérség településein élő és ott boldogulást kereső, illetve ott tevékenykedő személyeket és szervezeteket egyaránt. A megvalósításhoz bevonni kívánt szakemberek és szolgáltatók éppen ezért az ország több – korábban hasonló nehézségekkel terhelt – régiójából kiválasztásra került szakemberek, akik számos területi felzárkóztató, civil integrációs és ifjúsági, illetve képzési programot valósítottak meg sikeresen az elmúlt évtizedekben.

A fejlesztés összhangban áll a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiával, továbbá a fejlesztések integrált, újszerű, innovatív jellegűek. Az alulról induló kezdeményezéseket támogatják, a helyi szereplők bevonásával, szakmai megvalósítók alkalmazásával valósul meg, a különböző szervezetfejlesztési, átvilágítási, igényfelmérési feladatok elvégzését helyi belső szakemberekre bízva, minél több helyi szereplőt von be a megvalósításba, ezáltal nem csak célcsoportként és passzívan, hanem tevékenyen szervezőként, aktívan is részt vesznek a kivitelezésben.

Lényege, hogy a magyar vidék helyzetét egy olyan, összehangolt beavatkozással javítsa, ami egyszerre jelent fizikai építkezést és új lehetőségeket egy-egy település, térség lakosainak, közösségeinek, szervezeteinek. A program lehetőséget biztosít az integrált közösségi és szolgáltató terek kialakítására, azoknak helyet adó épületek felújítására, bővítésére.

A hosszú távú cél, hogy a fejlesztés eredményeként létrejövő, megújuló közösségi terek végpontjai, hozzáférési pontjai legyenek számos szolgáltatásnak.

(iksz.modszerkozpont.hu)

4. Célcsoport

A konstrukció kiemelt célcsoportja, a hátrányos helyzetű, aktív korú lakosság, a fiatalkorú lakosság, az idősek a helyi közszolgáltatásban dolgozók illetve a potenciális alkalmazottak, továbbá nemzetiségek, etnikumok.

A projekt által megszólítani kívánt, közvetlen célcsoportok:

- Közszolgáltatásban dolgozók
- NEET fiatalok
- Idősek
- Családalapítás előtt álló fiatalok,
- Gyermekek (14 éves korig)
- Fiatalok (29 éves korig)
- Családi közösségek
- Hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű családok
- Nemzetiségek
- Roma populáció
- Munkaerőpiaci szempontból elavult vagy nem piacképes végzettségűek
- Munkaerőpiaci szempontból egyéb hátránnyal élők
- Fogyatékkal élők
- Nők
- Önfoglalkoztatás iránt nyitott személyek

Jelen projekt során a megszólítani kívánt célcsoport illeszkedik a pályázati felhívásban azonosításra került célcsoportokhoz. A projekt közvetlen és közvetett célcsoportjai, valamint érintettjei széles spektrumot fognak át, a projekt hatásai különbözőképpen és különböző mértékben érintik az egyes célcsoportokat. A projekt célcsoportjaiként értelmezhetők azon személyek, illetve csoportok, amelyek mindennapjait a projekt végrehajtása valamiképpen befolyásolja.

Mindez megmutatkozhat az eredmények és hatások tekintetében, éppen ezért nemcsak a projekt által közvetlenül érintettek tartoznak a célcsoportba, hanem a hatásterületeken élők és tevékenykedők is, akik közvetetten vagy közvetlenül a projekt kedvező hatásait élvezik. A projekt közvetlen célcsoportja azon személyek köre, akik a projekt hosszú távú pozitív hatásait legfőképp érezni fogják.

5. Tervezett Programelemek

Az innovatív programok a **hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztatásának ösztönzését, aktívabb munkaerőpiaci jelenlétének elősegítését,** és a helyi fejlesztések katalizálását szolgálják. Így **nőhet a közösségek megtartó ereje és mérséklődhet az elvándorlás.**

Az innovatív program célja a hátrányos helyzetű, alacsonyabb képzettségű álláskereső szemléletformálása, a munkavállaláshoz szükséges pozitív attitűdök létrehozása.

5.1. Egészségfejlesztési programok

A magyar felnőtt lakosság négyötöde véli azt, hogy az egészség megőrzésének egyik kulcsa, hogy az egyén tudatosan tegyen az egészségéért. Jelentős különbség figyelhető meg az egészségtudatos életmód megítélésével kapcsolatban az iskolai végzettség szerint: sokkal nagyobb arányban gondolják az egészségtudatos életmódot fontosnak a felsőfokú végzettséggel rendelkezők, mint a legfeljebb 8 általánost végzettek. A felnőtt lakosság közel fele munkája során nem végez fizikai aktivitást, és a lakosság kétharmada szabadidejében sem sportol legalább napi 10 percet. A magyar felnőtt lakosság kétharmada fogyaszt naponta valamilyen zöldséget vagy gyümölcsöt, az életkor előrehaladtával egyre nagyobb arányban. 2014-ben a felnőtt lakosság 29%-a dohányzott, szemben a 2009-es 31%-os aránnyal. A naponta cigarettázók aránya alig változott 2009-hez képest, azonban figyelemre méltó, hogy a fiatalok körében megemelkedett a naponta dohányzók aránya az elmúlt 5 évben. A vélhetően alulbecsült önbevallás alapján a magyar lakosság 5%-a számít nagyivónak és 20%-a mértékletes alkoholfogyasztónak.

A KSH gyorsjelentéséből kiderül, hogy a 15 évnél idősebb magyar lakosság négyötöde, mindkét nem közel azonos arányban értett egyet azzal, hogy a biológiai adottságokon túl az egészség megőrzésének egy kiemelt szempontja, hogy az egyén tudatosan tegyen az egészségéért.

A 2009-es felméréshez viszonyítva az arányok főleg a nők esetében javultak jelentősen. Az egészségtudatosság tekintetében nagy különbségek adódtak a válaszadók iskolai végzettsége szerint: a legfeljebb 8 évfolyamot végzettek 66%-a gondolta azt, hogy sokat vagy nagyon sokat tehet az egészségéért, a felsőfokú végzettségűeknek már 93%-a gondolta így. A korcsoportok szerinti megoszlást nézve a fiatalok (18-34 év) több mint 90%-a gondolta úgy, hogy sokat vagy nagyon sokat tehet az egészségéért. A középkorúak (35-64 év) már csak 80%-a, míg az idősebb korosztálynak (65+ év) már csak a 65%-a vélekedett így.

A felmérés előzetes eredményei szerint 2014 végén a magyar felnőtt lakosság 29%-a dohányzott, amely nem változott számottevően a 2009-es eredményhez (31%) képest. További részletes elemzésből kiderül, hogy az öt év során a naponta cigarettázók aránya sem változott lényegében, 2009 óta csupán fél százalékkal csökkent ez az arány. Ha azonban korcsoportok szerint kerül összehasonlításra a naponta cigarettázók arányának változása, akkor szem-beötlő, hogy a fiatalok körében 2009 óta megemelkedett a naponta cigarettázók aránya. A középkorúak esetében ugyan csökkent, az időskorúak esetében megint csak nőtt a naponta cigarettázók

aránya. (23. ábra) A felmérés szerint a naponta elszívott cigaretták átlagos száma 5 szállal csökkent 2009 óta.

Az alkoholfogyasztással kapcsolatban – a korábbi felmérésekhez hasonlóan – a 2014-es ELEF-ben is önbevallásos adatok állnak rendelkezésre, így a felmérés eredményei – a szakirodalmi tapasztalatok alapján – vélhetően alulreprezentálják a valós értékeket. Az alkoholfogyasztás gyakorisága és az elfogyasztott alkohol mennyisége alapján különböztettek meg nagyivókat, mértékletes alkoholfogyasztókat, alkoholt ritkán fogyasztókat és alkoholt nem fogyasztókat. Az előzetes eredmények alapján a lakosság 5,4%-a nagyivó, közel egyötöde mértékletes alkoholfogyasztó, több mint fele alkoholt ritkán fogyasztó és közel egyharmada alkoholt soha nem fogyaszt, absztinens.

Nemek és korcsoportok szerint vizsgálva az eredményeket, az alkoholfogyasztást tekintve a férfiak közel 4%-a korosztálytól függetlenül nagyivónak tekinthető. A nőknél ez jóval alacsonyabb, egyik korosztályban sem éri el az 1%-ot. A mérsékelt kockázatú alkoholfogyasztók aránya a fiatalok között a legmagasabb, közülük pedig a férfiak esetében több mint kétszer gyakoribb, mint a nőknél. A fiatalok 24%-a, a középkorúak 26%-a és az idősek 44%-a bevallása szerint soha nem iszik.

Az egészségfejlesztési programok célja egy adott közösséghez tartozó emberek egészségi állapotának javításával az életminőség befolyásolása.

Fontos, hogy a településen élők minél szélesebb körét megtaláljuk programjainkkal (pl. fiatalok, idősek, kismamák, gyermeküket egyedül nevelők, nagycsaládosok, hátrányos helyzetűek, munkanélküliek stb.).

Az egészségmegőrzésre szolgáló programok szemléletformálóak, és aktív bevonásra épülnek.

Előadások szervezése a lakossági szűrőprogramokkal kapcsolatban:

- a szív- és érrendszeri betegségek kockázati csoportjába tartozó nők és férfiak szűrése,
- 45-65 év közötti nőknél emlőszűrése,
- 25-65 év közötti nőknél méhnyakrák szűrése,
- vastagbél daganatok szűrése,
- szájüregi rák szűrése,
- magas vérnyomás, cukorbetegség szűrése stb.
- előadások szervezése a drog, alkohol, cigaretta fogyasztásának mérséklésére, elhagyására,
- rendszeres testmozgás népszerűsítése stb.

Az egészségfejlesztés legfőbb célja, hogy a település valamennyi lakosa számára biztosítson lehetőséget egészsége megőrzésére, életminőségének javítására.

Eszközök: pl. plakátok, ismeretterjesztő kiadványok, helyi média felületein meghívók, felhívások közzététele.

Adat- és ismeretforrások: A település jelenlegi állapotának ismeretében tervezhetünk a jövőre vonatkozóan. Ehhez számos adatot kell begyűjtenünk azoktól, akik rendelkeznek a saját szakterületüknek megfelelő információkkal, például a házi orvos, védőnő, házi betegápoló,

pedagógus, polgármester, jegyző, önkormányzati dolgozók, családsegítő, civil szervezetek, lelkészek, ÁNTSZ, KSH stb.

A program részletes leírása: A konkrét adatok birtokában készítjük el a települési állapotleírást, melyet a lakosság számára hozzáférhetővé kell tenni, lehetőleg minél szélesebb körben, hogy tartalmát megismerhessék.

A település állapotának ismeretében fel kell mérni az igényeket. Célunk az, hogy megtudjuk, milyen problémák foglalkoztatják a lakosokat, mit változtatnának, milyen szolgáltatásokra lenne igény. A felmérés történhet kérdőívekkel, melyeket minden háztartásba eljuttatunk, személyes beszélgetések, egyéni és csoportos interjúk, lakossági fórumok, falugyűlések alkalmával. Fontos, hogy a lakosságot minél nagyobb arányban vonjuk be a folyamatokba, hiszen csak így derülhet fény az embereket leginkább foglalkoztató kérdésekre.

Rangsoroljuk a feltárt igényeket, melyek azok, amelyek a kitűzött céljaink megvalósulását leginkább szolgálják, melyeket tudjuk rövidtávon és melyeket hosszabb távon megvalósítani. A rangsoroláskor figyelniünk kell arra, hogy a szolgáltatás, program vagy probléma megoldását hányan tartják fontosnak, rendelkezésünkre állnak-e a megvalósításhoz szükséges humán és tárgyi erőforrások vagy külső segítségre is szükségünk lesz.

Miután megismertük a jelenlegi helyzetet, eldöntöttük a rövid- és hosszú távú célokat, hozzáfoghatunk a megvalósításhoz, melynek első lépése a cselekvési terv elkészítése. A konkrét feladat megoldásához meg kell találni az elkötelezett személyeket, akik egymás között megosztják a teendőket. Megnevezzük a felelősöket például eszközök beszerzésére, anyagi támogatás megszerzésére, hivatali ügyek intézésére. Érdeemes határidőket kitűzni, hiszen tudnunk kell, mikor végeznénk az adott feladattal melyet az igénylők bizonyára nagyon várnak.

Kérjük ki a résztvevők véleményét a programról, miért tetszett, vagy miért nem tetszett, mit változtatna, mit tenne, hogy sikeresebb legyen.

Az elvárt kimenetek, adatszolgáltatás: A programok, illetve program sorozatok értékelése során választ kapunk arra, hogy elértük-e célunkat: hány százalékkal nőtt az egészséges életmóddal, az egészségmegőrzéssel kapcsolatos rendezvényeinken megjelentek száma.

Az eredményesség tervezése és biztosítása: Eredményes és fenntartható az a program lehet, amelyhez biztosított az emberi, a tárgyi és az anyagi erőforrás, amelyet az emberek magukénak éreznek, szívügyüknek tekintenek. Nem lehet csak és kizárólag az önkormányzatokra vagy egy-két elkötelezett emberre hárítani a szervezés, végrehajtás és működtetés felelősségét. A faluközösség, civil szervezetek, vállalkozók aktív részvétele nélkül a program elhal. A közös tervezés és a közös cselekvés hozzájárul a sikerhez, úgy, hogy folyamatosan új személyek kapcsolódnak be. Fel kell mérni a résztvevők elégedettségét vagy kritikáját és ennek alapján korrigálni a hibákat.

A hatások mérése, szakmai, közösségi visszacsatolás: Az egészségfejlesztési programok hatásának mérése nem könnyű feladat, nem vállalkozhatunk arra, hogy megmondjuk milyen mértékben sikerült az egészségi állapotot javítani, de az életminőségre vonatkozóan kapunk információkat.

Az eredményességméréssel arra kaphatunk választ, hogy a programok céljai megvalósultak-e. Sikerült-e elérni a célcsoportjainkat, hányan vettek részt, a résztvevők azt kapták-e amit a programtól elvártak, hasznos volt-e, tudják-e a gyakorlatban is alkalmazni a hallottakat, látják-e értelmét a folytatásnak, kik maradtak ki és miért, mit kell tennünk, hogy a kimaradókat is elérjük?

Az eredményességen kívül a hatékonyságot is mérnünk kell, mennyi a saját és a külső erőforrás szükséglet, a program jövője további saját erőforrás bevonásával, felajánlásokkal fenntartható-e. A sikeres programok ismétléséhez van-e olyan közösségi felajánlás, amely pótolja a külső segítséget?

(iksz.t.modszerkozpont.hu)

5.2. Közösségfejlesztési folyamatok generálása, folyamatkövetése

A közösségfejlesztést, mint szolgáltatást definiálni nehéz, hiszen ez egy szabad, a közösség szándékától, cselekvési igényétől függő, folyamatosan változó és alkalmazkodást kívánó viselkedésmód. A közösségfejlesztési folyamat kimenetele **a közösség általi fejlesztés**, tehát olyan tervek megvalósítása, amely a lakosság széles körének bevonásával készülnek, a felmerülő szükségletekre közösségi megoldásokkal reagálnak. Ennek elérése folyamatos és következetes munkát igényel.

A közösségfejlesztési folyamat első lépése mindig az érintettek megszólítása. Mivel a település egészét érintheti, nem tekinthetünk el attól, hogy lehetőleg a település minden lakóját megszólítsuk. Természetesen, még egy kis településen sem várható, hogy mindenkinek felkelti az érdeklődését a közös gondolkodásra való felhívás. Emiatt folyamatos nyitottsággal és nyilvánossággal kell kezelni az elindított folyamatot. Kell tehát valaki, aki kezdeményez, kezdeményezi a személyes és közösségi beszélgetéseket, aki folyamatosan tarja a kapcsolatot a már bevonódott emberekkel és újabakat szólít meg. Ez a személy a közösségfejlesztő, aki foglalkozását tekintve lehet az önkormányzat munkatársa, de lehet külső személy is. A közösségfejlesztő, közösségi munkás – összefoglalva kezdeményező – szerepe az induláskor nagyon fontos, majd egyre inkább háttérbe szorul és a legszerencsésebb, ha csak arra korlátozódik, hogy biztonságos hátteret nyújtson a helyi cselekvő közösségeknek.

A szolgáltatás tartalma tehát összefoglalva:

- kezdeményezés a közösség (település, mint közösség) tagjainak bevonására
- közösségi beszélgetések szervezése és levezetése
- a helyi nyilvánosság biztosítása a folyamatos csatlakozás lehetőségének fenntartására, a távolmaradók informálására, a sikerek megosztására
- közösségi tervek születésének segítése
- a kapcsolatrendszer bővítésében való közreműködés
- jó példák megismertetése
- képzések szervezése a civil cselekvéshez szükséges képességek növelése érdekében
- a közös cselekvés megvalósításában való segítségnyújtás (hely biztosítása az összejövetelekre, eszközök rendelkezésre bocsátása, forrásokról tájékoztatás)
- a közösség formalizálódásának elősegítése (egyesület alapításában való közreműködés)

A közösségfejlesztői programról több évben, akár évtizedben érdemes gondolkodni. Lassú építkezés a közösségek képessé tétele, a közösség általi fejlesztésre. Ugyanakkor bármikor véget is érhet a közösségfejlesztői közreműködés, ha a közösség már elég erősnek, önállónak és cselekvőkésnek tartja magát arra, hogy a kezdeményezést a közösségfejlesztőtől átvegye és maga a közösség generáljon újabb és újabb közösségi mozgásokat.

A folyamat indulásakor, a közösségfejlesztő által felvázolt terv csupán azt tartalmazza, hogy hogyan szólítja meg először a helyieket, mikorra tervezi az első közös összejövetelt, hogyan biztosítja a nyilvánosságot. Ez még a lényegi cselekvést nem tartalmazhatja, hiszen azt maga a közösség tervezi meg és végzi majd, aszerint amit a legfontosabb megoldandó problémának tart, illetve amelyhez a szükséges erőforrásokat elő tudja állítani.

A viszonylagos kiszámíthatatlanság ellenére és éppen ezért, az évente elkészített fejlesztési terv mindig az előzményekre kell, hogy építsen és összhangban kell állnia a település többi szolgáltatásaival. Az eredményesség valamelyest előre látható, tervezhető is, de a folyamat során mindig lehetnek előre nem látott események. Konfliktus alakulhat ki valamely problémának az értékelése során, nézőpontok ütköznek és ez akár le is lassíthatja a folyamatot, de lehetséges, hogy éppen ez viszi előre, attól függően, hogy miképp tudja kezelni a közösség a konfliktus helyzetet. Az várható, hogy a közösség többet tud meg önmagáról, az ott élőkéről, az értékekről és szükségletekről, a cselekvési hajlandóságáról, az intézmények működéséről, az önkormányzat és a civilek szerepéről. Lehetséges, hogy az informális lakossági csoport összeérk és civil szervezetté alakul, vagy nem választja a jogi formát, de pozicionálja magát, kialakul valamiféle odatartozás érzése a közösség tagjaiban. Lehetséges, hogy egy rövid akcióra állnak össze néhányan, magukhoz vonzva ideiglenesen másokat, de lehet, hogy tartósan is megmarad a kezdeményező csoport. A sokféle kimeneti lehetőség nagy alkalmazkodó képességet kíván meg a közösségfejlesztőtől, hiszen célja nem lehet más, mint a közösség megerősítése abban, amit együtt szeretne elvégezni.

A szükséges szolgáltatási tér és eszközök: Egy legalább 10 négyzetméter hasznos alapterületű közösségi szolgáltatások nyújtására alkalmas, természetes fénnel is megvilágított, szélessávú internetkapcsolattal rendelkező helyiséget, teret kialakítani, illetve rendelkezésre bocsátani, amely többfunkciósan is kialakítható

A további szükséglet a közösségi cselekvés tartalmától függ.

Adat- és ismeretforrások: A közösségnek meg kell ismernie önmagát és környezetét. Közös tudássá kell ennek válnia. Ez többlépcsős folyamat, de nem feltétlenül egymásra épülő, hanem párhuzamosan is történhet. A forrás elsősorban a helyben élő emberek tudása a településről. Alkalmazható a régmúlt feltárására a közösségi kalendárium készítése, a ma problémáinak feltárására és a vélemények megismerésére, bizonyos adatok begyűjtésére a közösségi felmérés. Emellett szükség szerint statisztikai adatok is elérhetők (KSH, önkormányzati adatbázis). A könyvtárban gyűjtött helyi újságok, vagy korábban készített szakdolgozatok, publikációk szintén kiváló forrást nyújtanak, hisz egy adott időszak lenyomatát híven tükrözik.

Adatok és ismeretek gyűjtésére legfőképpen akkor kerül sor, amikor közösség elhatározza, hogy milyen probléma megoldásával akar foglalkozni, akkor tudja, hogy milyen adatokra lesz szüksége.

A program részletes leírása:

1. Bevonás

- Érdeklődést felkeltő cikk megjelenítése az újságban (már előre jelezhető az első közösségi beszélgetés időpontja)
- Személyes közösségfejlesztői interjúk készítése a település véleményformálóival, vagy más szempont szerint kiválasztott emberekkel, majd az általuk ajánlottakkal (hólabda módszer alkalmazása).
- Kérdések: Miért jó itt élni? Miért nehéz itt élni? Mi az amin változtatna? Hogyan? Mi az, amiben maga is szívesen részt venne?
- Községi beszélgetés összehívása
- Résztevői azok, akiket személyesen megkérdeztünk ill. meghívtunk, és mindenki más, aki a helyszínt és az időpontot a helyi újságból vagy plakátról megtudta

Ezeket az első bevonó lépéseket megteheti egy személy (közösségfejlesztő), de akár egy kisebb – erre az alkalomra szervezett és felkészített - csapat is.

2. A problémák feltárása, elemzése

- A közösségi beszélgetések alkalmával (ez egymást követő több alkalom) az egyéni találkozások során feltárt problémákat beszéljük meg. Meghatározzuk, hogy melyik probléma megoldása a legsürgősebb, melyikre tud hatással lenni a közösség.

3. Cselekvési tervek készítése

- A közösségi beszélgetések során kialakulhatnak csoportok, melyek egy-egy problémával foglalkozni szeretnének, ők elkezdnek terveket készíteni a megoldásra, bevonnak új embereket, partnereket a tervezési munkába.
- A cselekvési terveket szélesebb körben is megvitatják. (felhasználható erre a falugyűlés vagy más fórum, ahol többen megjelennek, vagy már formalizált közösségek közgyűlése stb.)

4. Községi cselekvés

- A tervező csoport elkezd a megvalósítást.
- Párhuzamosan alakulhat több cselekvő csoport is, de lehetséges, hogy egy csoport jön létre, amely általa felállított sorrendben valósítja meg a terveit.

5. Értékelés

- A közösségi cselekvésben résztvevők (megvalósítók) önmaguknak és az érintetteknek, a cselekvőknek visszajelzést adnak.
- Lehet ez egy közös beszélgetésen, vagy a helyi újságban, hirdetőtáblán vagy bármely más eszközzel, amely elősegíti, hogy újabb és újabb, egyre „gazdagabb” közösségi cselekvések szülessenek.

Mindvégig nyitott a bekapcsolódás lehetősége, folyamatosnak kell lenni a nyilvánosságnak.

A szolgáltatás működtetése

Az elvárt kimenetek, adatszolgáltatás

- Értéklista

A közösség feltárja azokat az értékeket, amelyek elősegítik, megalapozzák a közösségi cselekvést, háttérrel nyújtanak ahhoz

- Problémalista

A közösség feltárja azokat a problémákat, szükségleteket, amelyekre közösségi megoldásokkal válaszolhat.

- Cselekvési terv

Rendszeres közösségi találkozások vannak, amelyek során cselekvési tervek készülnek.

- Dokumentáció: jelenléti ív, fotók, beszámolók

Közösségi akciók, programok, események, amelyeket a közösség szervez, kivitelez, amelyekbe bevonja a helyi lakosságot és amely a közjót szolgálja

Informális és formális közösségek, szerveződések, civil szervezetek, testületek, partnerségek jönnek létre – az adott ügynek leginkább megfelelő formátumban

A közösségfejlesztési folyamat maga egy informális tanulási folyamat, amelynek során a közösségi és az egyéni kompetenciák (tudás, ismeret, attitűd, képesség) változnak, növekednek, fejlődnek. Minél többet tud egy közösség önmagáról az ügyeiről, annál inkább szüksége lesz még több tudásra azon a területen.

Az eredményesség tervezése és biztosítása: A közösségfejlesztési program tervének része az eredményesség előrejelzése, a várható eredmények megjelenítése.

Befogadó társadalmi közeg szükséges az eredményességhez. Folyamatos információnyújtás a folyamat előrehaladásáról (helyi újság, tv, rádió, Facebook), Nyilvánosság – nyitottság, folyamatos belépési lehetőség megteremtése.

A hatások mérése, szakmai, közösségi visszacsatolás: A jó közérzet, a pozitív gondolatok, a jövőbe vetett hit – nehezen kimutatható hatása a közösségfejlesztésnek. A közösséghez tartozás, a közösségért való tevékenység megerősítő hatású, amely nem csak a helyi demokráciára van hatással, hanem az egyén életvitelére is.

A szolgáltatás elengedhetetlen része a nyilvánosság- így tehát folyamatos visszacsatolás van a közösségeknek önmagukhoz illetve az önkormányzat és partnereik felé is. Ez akár a közösségi beszélgetéseken, akár falufórumokon, akár a helyi médiumok használatával (esetleg éppen a folyamat során kialakuló helyi médium) alkalmazásával történhet.

Van néhány objektív adat, ami nyomon követhető:

- részvétel növekedése a jelenléti ívekkel, beszámolóknak kimutatható.
- közösségi előterjesztések száma, megvalósult közösségi javaslatok száma
- rendezvények száma
- új közösségi kezdeményezések száma
- bemutatkozás más közösségek előtt, szakemberek előtt

(*ikszt.modszerkozpont.hu*)

5.3. Helyszín biztosítása civil szervezetek és vállalkozások számára

Minden nagy közösség tovább osztható kisebb közösségekre, civil szervezetekre, vállalkozásokra. Nincs olyan település – bármilyen kis lélekszámmal is bír – aki ne rendelkezne sport, nyugdíjas, polgárőr, önkéntes tűzoltó és egyéb körök, egyesületek csíráival. Nincs olyan település, ahol ne volna baráti kör, alkalmi célok köré tömörülő kis közösségi kezdeményezés. Mindezek a szervezetek - legyenek jogilag bejegyzettek, vagy sem, - közösségi szintre, egy közös helyre vágnak, ahol a tevékenységeiket, a meghatározott céljaik szerinti működésüket végezni tudják.

A helyszín biztosítása kettős értelemmel bír. Egyrészt maga a terem, az épület biztosításából, másrészt pedig a háttér biztosítását szervező munkatárs tevékenységéből.

Tehát, kell egy **megfelelő közösségi tér**, az abban meghatározott, vagy tervezett eszközökkel és kell egy ember, aki a szakmai háttérrel koordinálja, segíti. Ez a személy lehet az önkormányzat munkatársa, de lehet külső személy is. Mindenesetre olyan helyi ember, aki ismeri és átlátja a településen folyó civil kezdeményezéseket, jó kommunikációs készséggel és szervezői képességgel rendelkezik, elég alkalmazkodó és a település közössége által elfogadott ahhoz, hogy ne a saját elképzeléseit akarja megvalósítani, hanem háttér tevékenységével tudjon segítségére szolgálni az adott szervezetek igényeihez.

Előkészítés

- Vegyük számba a településünk civil szervezeteit, közösségi kezdeményezéseit, vállalkozásait és lehetséges partnereit
- Tudjuk meg, ki a vezetőjük, kitől tudunk hatásosan informálódni a szervezet tevékenységével kapcsolatban.
- Személyes interjú során mérjük fel a szervezetek, s azok vezetőinek igényeit. Ehhez néhány segítő gondolat, amit természetesen mindenki saját igényei szerint bővíthet:
- Mi a szervezet konkrét tevékenysége, céljai?
- Hány fővel tevékenykedik a szervezet? Van-e alkalmazottja, önkéntese? Mennyien és milyen intenzitással dolgoznak, tevékenykednek?
- Milyen rendszerességgel vannak az összejövetelek?
- A gyűlések, összejövetelek jellege, időtartama, eszközigenye? Éves eseménynaptár bekérése.
- Ki a kapcsolattartó, aki mozgósítani tudja a szervezet tagjait? Annak elérhetőségei.

- Milyen konkrét segítséget várnak? Képzések, előadások, tréningek, stb. a további tevékenységük, fenntarthatóságuk és fejlődésük érdekében?
- Milyen egyéb igényeik vannak, amire esetleg nem kérdeztünk rá?
- Az interjúk során kapott eredményeket összegezzük.
- Hívjuk össze az interjúalanyainkat, ismertessük meg egymással őket és szervezeteiket.
- Tárjuk eléjük az összegzett eredményeket. Kérdezzünk rá, hogy mindent jól értelmeztünk-e. Kérjük meg őket, hogy egészítsék ki a kapott adatokat, igényeket.
- Kérjük meg őket, legyenek segítségünkre a közös tervezési folyamatban is, ezáltal is elősegítjük egymás alaposabb megismerését, kialakulhat a különböző tevékenységek kapcsolódási lehetősége.

A konkrét tervezést is megelőzi egy tervezési folyamat. Meg kell határoznunk, milyen módszer alapján tervezzünk. Célszerű előbb a célok szerinti működések, programok, folyamatok mentén tervezni, s a kapott eredményekre építve megtervezni és kialakítani a helyszínt, hozzárendelni a szükséges eszközöket.

Tervezés

- Hozzuk össze a tervezésben szerepet vállalókat, kezdjük neki a tervezésnek.
- Azok szempontrendszerét és igényeit is vegyük figyelembe, akik nem vállaltak személyes jelenlétet a tervezésben.
- Vegyük számba, hogy milyen feladatokkal számolunk, milyen rendszerességgel, milyen kezdeményezésekhez van szükség külső segítségre.
- Csoportosítsuk a kapott eredményeket, emeljük ki a találkozási pontokat.
- Tárjuk fel a szervezetekben rejlő erősségeket, és fejlődési lehetőségeket, amelyre építeni lehet. Beszéljünk a gyenge pontjaikról és a veszélyforrásokról. Készítsünk analízist a stratégiaalkotás megalapozásához. Támaszkodjunk az erős oldalakra. Próbáljuk meg minimalizálni a veszélyforrásokat, és a gyenge pontokat. Mindeközben próbáljuk meg kihasználni a lehetőségek adta területet. A képzések, előadások, tréningek fejlesztő és előre mozdító hatásúak, ezért a gyengeségeket erősítsük, a lehetőségeket fejlesszük
- Fogalmazzuk meg, melyik irányban tervezünk előadást, hol van szükség tréningre és mikor, mire kell képzést szerveznünk.

A szükséges szolgáltatási tér és eszközök: Egy legalább 10 négyzetméter hasznos alapterületű közösségi szolgáltatások nyújtására alkalmas, természetes fénnel is megvilágított, szélessávú internetkapcsolattal rendelkező helyiséget, teret kialakítani, illetve rendelkezésre bocsátani, amely többfunkciósan is kialakítható

Fontos, hogy a helyiség több funkciós legyen. Szolgálja a szervezetek alaptevékenységeit, rendszeres találkozósaikon székhelye, de fenntarthatóságuk, fejlődésük szempontjából

szervezett tréningek, tanácsadások, előadások, vagy képzések helyszínékként is átalakítható. Alkalmassint kisebb rendezvényeik, akcióik terepe is. A tér legyen mobil, könnyen alakítható, a különböző szervezetek (amennyiben releváns) igényeihez alkalmazkodó. A székek és asztalok szolgálják a szervezetek rendszeres tevékenységét, de könnyű átrendezéssel rendezvényeik, gyűléseik helyszínének berendezése is.

Fontos része a szervezetek működésének a jogi és számviteli megfelelés – amennyiben bejegyzett szervezetről van szó. Minden szervezet vezet azonban valamilyen adminisztrációt, így az informális szervezetek is. Számolhatunk pályázatok írásával, azok elszámolásával, adminisztrációjával, dokumentációjával. Szerencsés, ha van egy irodai sarok, ahol ez a munka zavarmentesen zajlik. Ehhez biztosítsuk azt a minimális szolgáltatási eszközrendszert, ami minimálisan szükséges. Így internet elérhetőséggel rendelkező számítógép és nyomtató szolgálja a kényelmet és biztosítsa a minimális szolgáltatási kínálatot. A helyszín biztosításakor szervezetenként külön-külön biztonságosan zárható iratszekrény álljon a rendelkezésre, biztosítva ezzel a jogi megfelelést (pl. adatvédelem) és a szervezeti függetlenséget.

A minimális eszköztárat természetesen a helyi igényekre és a pályázatunkban meghatározottak alapján tervezhetjük és bővíthetjük. Így megjelenhet a telefon és a szórakoztatásra használt egyéb eszközök (pl. CD, DVD lejátszó, a televízió, stb.) is.

A szolgáltatásokat igénybe vevő közösségek változó helyszíneket választanak akcióik, rendezvényeik igényeire alapozva. Így használni fogják az infrastruktúra egyéb lehetőségeit, termeit is.

Adat- és ismeretforrások: A szolgáltatásunk sikeres beindításához rendelkezünk kell megfelelő helyi ismerettel.

Az induláskor begyűjtött adataink alapként szolgálnak. Tudnunk kell, hogy az évek múlásával a közösségek, a szervezetek alakulnak, formálódnak. Tehát rendszeres kapcsolattartás és adatgyűjtést kell végeznünk azért, hogy a tervezett szolgáltatásunk mindig aktuális maradjon és illeszkedjen az új kihívásokhoz. Ezért a segítő munkatárs legalább az éves köz- és egyéb gyűlésekre személyesen menjen el, tájékozódjon. Amennyiben szükséges, a személyes adatfrissítést, ismeretforrást gyakrabban – akár félévente – is begyűjtheti.

A szervezetekre a rugalmasság jellemző, így ők nem ragaszkodnak mindenáron a korábbi elképzeléseikhez, gyorsan és intenzíven alkalmazkodnak a környezeti és társadalmi változásokhoz, kihívásokhoz. A segítőnek ezzel számolnia kell, ehhez mérten kell újra és újra terveznie saját szakmai segítő tevékenységét, alakítania helyszín és a technikai feltételek biztosítását.

Az induláskor működő, vagy összejáró közösségek száma bővíülhet. Ezért nyitott szemmel és érdeklődését fenntartva, újabb közösségek felkutatásával is számoljon. Az újonnan bejövő szervezetek igényeit is figyelembe kell venni, azokat adaptálni kell, igazítani a meglévő rendszerhez.

A program részletes leírása, példák:

Közösségi konzorcium életre hívása. Amennyiben több szervezet is igénybe veszi a színteret, közösen egymáshoz alkalmazkodva használják, ajánljuk a szervezetek együttműködésének lehetőségét. Az együttműködés több irányba tervezhető. Egyrészt szakmai tevékenységek, települési megmozdulások alkalmával, vagy a közösségi színtér használatának közös szabályozásával.

Szakmai kooperáció. Egy-egy közösség akkor motiválható, vonható be intenzíven, ha megfelelő időben, helyen és módon szólítjuk meg. Így nem célszerű minden közösségnek azonos rendezvényt külön-külön tartani, közös megoldások, bemutatkozások is szülehetnek. A példa az egyszerű falunaptól, a település hagyományait, történelmét bemutató közös produkciókig terjedhet. Az együttműködésnek nagyon sok szála és területe van, érdemes használni és kihasználni ezt a gazdag tárházat.

Színtéri kooperáció. A közösségek együtt határozzák meg a közös helyiségre vonatkozó szabályokat, amit elfogadnak s alkalmaznak. Így a közös színtér berendezése olyan képet mutat, amit minden csoport a maga tevékenységére kedve szerint átalakíthat, használhat. A szabály pedig az, hogy mindenki úgy hagyja mag után a helyiséget, ahogy azt kapta. Tehát összepakol, kitakarít mag után, feltölti, kiegészíti az elhasznált eszközöket.

Az elvárt kimenetek, adatszolgáltatás: A szolgáltatás nyújtásához kapcsolódóan a megvalósulás helyszínén a működés megkezdését követően legkésőbb a harmadik hónaptól kezdődően legalább időközönként a helyi nonprofit és forprofit szervezetek, illetve nem formális közösségek számára térítésmentesen rendelkezésre kell bocsátani, amelyet az adott szervezettel kötött megállapodással köteles igazolni.

A szolgáltatásnak adminisztrálnia kell önmagát. Erre megfelelő és nyomon követhető dokumentáció készítésével készülhetünk, melyek a következők lehetnek:

- Kössünk együttműködési megállapodást minden szervezettel, akinek szolgáltatók. A megállapodás tartalmazza a szolgáltatás igénybe vételének módját, idejét, rendszerességét és egyéb feltételi rendszerét.
- Készítsünk terembeosztási tervet, mely tartalmazza a helyiségben zajló programokat, akciókat szervezetekre lebontva.
- Készítsünk jelenléti ívet, melyet havonta rendszerezünk és dokumentáljunk.
- Meghatározó eseményekről készítsünk fotókat, esetleg videó, vagy rádió felvételt.
- Kérjük meg a szervezeteket, hogy a helyi nyilvánosság eszköztárán keresztül rendszeresen tájékoztassák a településen élőket tevékenységükről, rendezvényeikről.

A szolgáltatás elvárt eredménye a településen életre jövő civil kezdeményezések, illetve a helyiség igénybevételeinek növekvő száma.

Az eredményesség tervezése és biztosítása: Az eredményesség tervezése egy helyszín biztosításakor nehezen meghatározható folyamat. Egy intézményt, egy közösségi teret akkor nevezünk eredményesnek, ha azt a település lakói magukénak érzik, használják, különböző

tevékenységeikhez igénybe veszik, találkozási pontként, valós közösségi szintériként számolnak vele. A szolgáltatás akkor válik tehát eredményessé, ha a kínálat és a kereslet közel azonos, a rendelkezésre álló tereket a kitűzött és tervezett céloknak megfelelően hasznosítják.

Több szervezet együttes működtetése esetén a zavartalan és konfliktusmentes közös munka, a szervezetek együttműködésének száma, a közös programok, rendezvények jelenthetik. Eredményesség mérhető a helyi orgánumban megjelenő beszámolók alapján is. Ennek kihasználását szintén segítheti a helyi munkatárs.

A hatások mérése, szakmai, közösségi visszacsatolás: Tevékenységünket akkor végezzük jól és körültekintően, ha környezetünk, településünk lakói pozitív visszacsatolást adnak.

A tevékenységünk eredményességét mérhetjük is. Egyrészt a közösségeken, másrészt pedig a lakóközösségen keresztül. A mérés módszere is lehet többféle. Talán a leginkább elterjedt és kezelhető módszer a kérdőív, amelyben nyitott, vagy zárt kérdésekkel igyekszünk választ kapni önmagunk munkájának értékelésére.

Ennél a módszernél időigényesebb lehet a személyes interjú. Azonban ezzel a módszerrel az esetlegesen feltárt hibáinkra már megoldási javaslatokat is megfogalmazhatnak partnereink.

Ugyancsak jó módszer lehet a közösségi beszélgetés, amit időről időre előre tervezve tudunk a közösség tagjaival folytatni. Itt már a közös gondolkodás mellett a közös tervezés is előtérbe kerül, amelyben nem csupán a hibáinkat tárjuk fel, hanem a lehetőségeinkre építve születhet meg az újabb tervezési irány.

(iksz.t.modszerkozpont.hu)

5.4. A lakosság és a vállalkozások információkhoz való hozzájutásának elősegítése

Ezt a szolgáltatást korlátozás nélkül, térítésmentesen, valamint igény szerint személyes segítségnyújtással összekötve lehet biztosítani.

A szükséges szolgáltatási tér és eszközök: Egy legalább 10 négyzetméter hasznos alapterületű közösségi szolgáltatások nyújtására alkalmas, természetes fényvel is megvilágított, szélessávú internetkapcsolattal rendelkező helyiséget, teret kialakítani, illetve rendelkezésre bocsátani, amely többfunkciósan is kialakítható.

A program humán háttere: egy 1 fő főállású középfokú végzettségű alkalmazott foglalkoztatása javasolt

A program részletes leírása:

- Helyiség kialakítása.
- Ha még nem történt meg, a munkatárs kiválasztása, szerződéskötés, munkaköri leírás elkészítése.
- Helyi szükségletek felmérése a szolgáltatási célterületen (pl. kérdőívezéssel, helyi újságban való felhívással).

- A szükségletek és a „szolgáltatás tartalma” pont alapján a szolgáltatás kialakítása, és az azokhoz tartozó árak kialakítása. A lakosság és a vállalkozások információhoz való hozzájutása ingyenesen történik, de az egyéb, erre ráépülő kiegészítő szolgáltatások térítést igényelhetnek
- Éves programterv készítése
- Amennyiben külső szakemberek foglalkoztatása is szükséges (pl. tanácsadó, stb.), azokkal szerződés-kötés.
- Az árbevételhez szükséges számvitelileg előírt háttér kialakítása (számlatömb, nyugta, pecsét, pénztár, bizonylatok).
- A szolgáltatásokhoz végzéséhez szükséges dokumentálási és adminisztrálási háttér kialakítása.
- A szolgáltatások meghirdetése különböző fórumokon (települési újság, helyi TV, rádió, web oldal, Facebook, szórólap, plakát, stb.), és azok folyamatos végzése a meghatározott nyitva tartás alapján.

Az elvárt kimenetek, adatszolgáltatás: Legalább egy alkalommal a vállalkozások működtetéséhez kapcsolódó cégjogi, pénzügyi, számviteli, adózási és egyéb üzletviteli, gazdálkodási ismeretekről szóló tájékoztató program szervezése előadás, képzés, tanfolyam, tréning, vállalkozói klub, fogadóóra keretében.

Az eredményesség tervezése és biztosítása:

Az eredményes működés az alábbi indikátorokkal mérhető:

- A helyiség megfelel-e az elvárt paramétereknek.
- Az alkalmazott munkatárs foglalkoztatása eléri-e a kitűzött célokat

A hatások mérése, szakmai, közösségi visszacsatolás: A fenti eredményindikátorok mellett a település közössége számára fontosabbak azok a hatások, melyek e szolgáltatás végzése során jelentkeznek. A folyamatos szolgáltatás következtében nő azok száma, akik hozzáférnek az őket érintő információkhoz, és segítséget kapnak annak használatához, feldolgozásához.

(iksz.t.modszerkozpont.hu)

6. Kapcsolódások más helyi programokhoz

Ifjúsági kisközösségi együttműködések támogatása - A fiatalok helyi társadalomba történő beágyazottságának elősegítése / EFOP-1.3.6-17

A regionális hálózatokkal rendelkező szövetségeknek és egyesületeknek a hazai közösségi nevelés továbbfejlesztése, a minőségi neveléshez, cselekvő közösségi létformához való hozzáférés egyenlő esélyekkel történő biztosításának megvalósítása érdekében. A Kormány célul tűzte ki a közösségfejlesztés támogatását, a közösségi összetartozás erősítését. A cél elérését a Kormány szövetségek és egyesületek hálózatosodásának elősegítése révén tervezi megvalósítani. Az ifjúsági szakmapolitikai terület kiemelt jelentőségű Magyarország jövőjének, hosszú távú társadalmi és gazdasági céljainak és elképzeléseinek megvalósításában. A terület koordinációjára, összehangolására, a Nemzeti Ifjúsági Stratégiában foglaltak megvalósítására - mely kiemeli az ifjúságfejlesztés társadalmi és nemzetgazdasági jelentőségét - fontos az országos jelentőségű, regionális hálózatokkal rendelkező, ifjúsággal foglalkozó civil szervezetek munkájának megsegítése.

Az ifjúságban rejlő erőforrások kibontása, a korosztályok társadalmi integrációjának elősegítése, a fiatalok helyben maradásának, aktív és tudatos szerepvállalásának, az értékalapú cselekvő magyar társadalom kialakításának, valamint a gyermekek és fiatalok önmaguk és mások jövőjét pozitívan formálni képes felnőttekké nevelésük és fejlesztésük érdekében fontos az ifjúsági szakma és az ifjúsági civil szervezetek munkájának támogatása.

A magyar társadalom teljesítőképességének növeléséhez az ifjúsági közösségek fokozott érvényesülése jelenti azt a hosszú távú beruházást, amely képes hozzájárulni: a tanulás, nevelés-oktatás minőségi fejlesztéséhez, a versenyképes tudás megszerzéséhez, a kulturális értékteremtéshez, az önkéntesség elterjedéséhez, és a tudatos önfejlesztésen valamint értékeken alapuló közösségi társadalom kialakulásához.

Társadalmi innovációk - Új módszerek kipróbálása (Pilot) / EFOP-5.2.1-17

Magyarország kevésbé fejlett régiói számos problémával küzdenek, a (köz)szolgáltatások elérhetőségének és minőségének problémái, a képzett munkaerő hiánya, a lakosság elvándorlása, a korai iskolaelhagyás, a hátrányos helyzetű emberek számának stagnálása vagy növekedése mind rontja a versenyképességet és ezáltal az életminőséget.

A felhívás célja, hogy a helyi társadalom életében fennálló problémák feltárásával, a helyi szükségletekre reagáló innovatív megoldások kidolgozásával és kipróbálásával (pilot) járuljon hozzá az adott térségben jellemző problémák megoldásához, a lakosság társadalmi helyzetéből és a területi jellemzőkből eredő hátrányainak kompenzálásához. A felhívás célja új innovatív kezdeményezések kipróbálásának támogatása a társadalmi ellátórendszerek különböző területein.

A konstrukció olyan innovatív beavatkozásokat kíván támogatni, amelyek a helyi problémák újszerű megközelítésével, a korábbi megoldásoknál hatékonyabban, eredményesebben járulnak hozzá. A kísérletnek a következő területek közül egy vagy több megoldására kell koncentrálnia:

- családokat és fiatalokat érintő szolgáltatások,
- egészség megőrzése, egészségügyi szolgáltatás,
- egész életen át tartó tanulás,
- társadalmi felzárkózás és befogadás, ezen belül:
  - kisebb települések elszegényedése, elnéptelenedése,
  - marginalizálódott társadalmi csoportok társadalmi-gazdasági integrációja,
  - a közszolgáltatások (egészségügyi és közérdekű szociális szolgáltatások) elérhetőségének és minőségének javítása,

Lépj egy fokkal feljebb! - Továbbtanulást erősítő kezdeményezések támogatása / EFOP-3.1.10-16

Közösség- és kapcsolatépítő tevékenységek, valamint tanulási motivációt erősítő tevékenységek támogatása.

Közösségépítő és kapcsolatépítést elősegítő tevékenységek szervezése diákoknak: Intézményen kívüli szereplők (pl. példaképek, munkaerő-piaci szereplők, nehéz helyzetből magukat felküzdő személyek, roma nemzetiségi civil szervezetek, felsőoktatásban tanuló hallgatók, stb.) bevonása, illetve intézményi nyílt napokon, információs napokon történő részvétel.

ABALIGET KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA Tanórán kívüli foglalkozások megvalósítása a köznevelés eredményességért Abaligeten és térségében EFOP-3.3.2-16 - Kulturális intézmények a köznevelés eredményességért

A kisebb községekben, így településünkön és a szomszédos településeken élő gyermekek a szűkös lehetőségekből következően jelentős szociokulturális hátránnyal indulnak, amely nagymértékben befolyással lehet későbbi életvezetésük és munkaerő piaci pozíciójuk alakulásában. A térségünkben kiemelten fontos, hogy az itt élő gyermekek megkapassák a megfelelő támogatást képességeik fejlesztésére, akár az oktatási intézményen kívüli kompetenciafejlesztő foglalkozások formájában. Természetesen szem előtt tartva ezen intézmények küldetését és pedagógiai programjait. A projekt megvalósítása lehetőséget teremthet az Önkormányzat számára arra, hogy eddig kifejtett közművelődési tevékenységét koncentráltabban végezhesse, a már meglévő foglalkozásokat továbbfejlesztthesse és kiterjeszthesse, elérhetővé téve a szomszédos községekben élő gyermekek számára is. Azonban nem csak a gyermekek egyéni igényeinek figyelembe vétele határozza meg a tervezett foglalkozások tartalmát, hanem arra is törekszünk, hogy a megvalósítás, valamint a fenntartás során a foglalkozások elősegítsék a kortárs **közösségi kohézió** erősödését is.

Tevékenység, gyakoróság, időkeret	Résztevők, megvalósítók	Költségigény	Időbeli ütemezés													
			2017.				2018.				2019.					
			I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.			
minimum 15 alkalommal a projekt során		programszervezés díja)														
c) Helyszín biztosítása civil szervezetek és vállalkozások számára személyes találkozások és igényfelmérések Több alkalommal a projekt során	Résztevők: települések civil szervezetei, vállalkozásai és lehetséges partnerei Megvalósító: projektkoordinátor, közösségi segítő, közösségfejlesztő, helyi önkormányzat munkatársa,	250.000 Ft / hónap (szakember díja, alapanyagok, fénymásolás stb.)												x	x	x
d) A lakosság és a vállalkozások információkhoz való hozzájutásának elősegítése fogadóórák, folyamatos szolgáltatás	Résztevő: 1 fő főállású középfokú végzettségű alkalmazott Megvalósító: Programkoordinátor	450.000 Ft / hónap (plakátok, helyi önkormányzat web oldalán adatszolgáltatás, alkalmazott díja)													x	x

8. Felhasznált irodalom

1. Helyi Emberi Erőforrás Fejlesztési Terv Orfű
2. Helyi Fejlesztési Stratégia Orfű
3. Integrált közösségi és szolgáltató terek Módszertani kézikönyv Szerkesztette: Beke Márton, Ditzendy Károly Arisztid
<http://mek.oszk.hu/07900/07917/07917.pdf>
4. IKSZT Kézikönyv - Szolgáltató faluházak módszertani és minőségügyi kézikönyve
<http://iksz.modszerkozpont.hu/kezikonyv/>
5. Kopp Mária – Martos Tamás: A magyarországi gazdasági növekedés és a társadalmi jóllét, életminőség viszonya
http://beszamolo2010.jno.hu/cd/fuggelekek/2_kutatasok_eredmenyei/kopp_gazdasagi_nov_ekedes.pdf
6. Egészségjelentés 2015 - Információk a hazai egészségveszteségek csökkentéséhez
http://www.egeszseg.hu/szakmai_oldalak/assets/files/news/egeszsegjelentes-2015.pdf
7. http://emir.nfu.hu/nyertes/?#adatlap_modal
8. http://pafi.hu/_pafi/palyazat.nsf/17a4929ccc8a3649c1256b6c0072639b?OpenView